A–BRL–M–L–HVKB

GUJARATI

Paper—II

(Literature)

Time Allowed : Three Hours | *Maximum Marks : 250*

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions.

There are **EIGHT** questions divided in **Two Sections**.

Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.

Question no. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** from each section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in **GUJARATI**.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in chronological order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the answer book must be clearly struck off.

SECTION—A

Q. 1. **નીચે આપેલ બધા જ કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો :—** 10×5=50

Q. 1(a) ઈણિ પરિ નિજ પિયુ રંજવે, મધુર-વચન એ પાસ,
ધન ધન તે ગુણવંત જે ગાયે વસંતવિલાસ. 10

Q. 1(b) શેં દુ:ખે તમે દૂબળા મારા મિત્ર સનેહી ? 10

Q. 1(c) લાંબા છે જ્યાં દિન, પ્રિય સખી રાત્રીએ દીર્ઘ તેવી,
આ ઐશ્વર્યે પ્રણયસુખની, હાય! આશા જ કેવી. 10

Q. 1(d) વા'લા તારા વેણ, સ્વપનમાં પણ સાંભરે
નેહ ભરેલાં નેણ, ફરી ન દીઠાં ફારબસ. 10

Q. 1(e) પૈસાની આફતથી દલગીર પણ એ
જોસ્સવને જ્ઞાનથી બનતું તેટલો સમાવતો. 10

Q. 2. નીચેના વિશે સમીક્ષાત્મક દષ્ટિથી ચર્ચા કરો :— 25×2=50

Q. 2(a) 'સુદામાચરિત્ર'માં પ્રેમાનંદની પાત્ર નિરૂપણ કળા. 25

Q. 2(b) 'સરસ્વતીચંદ્ર-૧'નાં સ્ત્રી પાત્રો. 25

Q. 3. દૃષ્ટાંત સાથે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :— 25×2=50

Q. 3(a) 'ચંદ્રચંદ્રાવતી'વાર્તામાં સમસ્યાઓ. 25

Q. 3(b) રાઈના પાત્રનું ઉદાત્તીકરણ. 25

Q. 4. નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો :— 25×2=50

Q. 4(a) 'મારી હકીકત'માં વીર નર્મદનું વ્યક્તિત્વ. 25

Q. 4(b) 'અતિજ્ઞાન' ખંડકાવ્યનો આસ્વાદ. 25

SECTION—B

Q. 5. નીચે આપેલ બધા જ કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો :— 10×5=50

Q. 5(a) મારી રાજનીતિ વચ્ચે આવનારને હું ક્ષમા કરતો નથી. 10

Q. 5(b) 'બેઈટ -- એ -- બિટ્' !....
છેલ્લો શબ્દ મૌનને જ કહેવાનો હોય છે. 10

Q. 5(c) સુધારો એટલે ઉપભોક્તા વધવું - વધુ
ખાવું, વધુ પહેરવું, વધુ વાપરવું. 10

Q. 5(d) રાજુનો કંઈ દન નથી ઊઠ્યો ઘડીમાં આ ડાળે તો ઘડીમાં પેલે એ મનેખના લેખામાં ન લખાય. 10

Q. 5(e) મધ્યાહ્નની અલસ વેળ હતી પ્રશાંત. 10

Q. 6. દૃષ્ટાંત સાથે વિવરણ કરો :— 25×2=50

Q. 6(a) ગાંધીજીના કેળવણી વિષયક વિચારો. 25

Q. 6(b) 'પાટણની પ્રભુતા'માં વતનપરસ્તીની ભાવના. 25

Q. 7. નીચેના વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :— 25×2=50

Q. 7(a) 'જટો હલકારો' વાર્તામાં સમર્પણ અને વીરતાના ગુણો. 25

Q. 7(b) 'માનવાની ભવાઈ'માં થયેલું દુકાળનું નિરૂપણ. 25

Q. 8. નોંધ લખો :— 25×2=50

Q. 8(a) 'સપ્તપદી'ના સ્વતે કાવ્ય વચ્ચેનો સંબંધ. 25

Q. 8(b) 'ધ્વનિ'માં પ્રગટ થતી કવિ રાજેન્દ્ર શાહની કવિ પ્રતિભા. 25

CS (Main) Exam : 2014

C–DRN–N–L–IVKB

GUJARATI

Paper—II

(Literature)

Time Allowed : Three Hours | *Maximum Marks : 250*

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

There are **EIGHT** questions divided in **Two Sections**.

Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** from each section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in **GUJARATI**.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in chronological order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the answer book must be clearly struck off.

SECTION—A

Q. 1. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) :— **10×5=50**

Q. 1(a) કામુકજનમનજીવનુ તી વનુ નગર સુરંગુ,
રાજુ કરઈ અવિભંગિહિં રંગિહિં રાઉ અનંગુ. 10

Q. 1(b) અજાચક વ્રત મેં મૂક્યું આજ, ખોઈ લાખ ટકાની લાજ. 10

Q. 1(c) શબ્દ વિના સોહં સદા, વેત્તા વિના વેવું;
જાણે કો સંત સીધી કલા, આકાશ વસેવું. 10

Q. 1(d) વિશુદ્ધ સ્નેહનું જોડું વિશ્વસૌન્દર્યમાં વહે :
વિલાસી વિધુ ને તારા નભથી નીરખી રહે ! 10

Q. 1(e) અલકબેન, હું તો તમારો ભાઈ થાઉં, હોં ! 10

Q. 2. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક દૃષ્ટિથી ચર્ચા કરો :—

Q. 2(a) કરુણપ્રશસ્તિ કાવ્ય તરીકે 'ફાર્બસવિરહ'ની લાક્ષણિકતાઓ. 20

Q. 2(b) 'વસંતવિલાસ'માં તત્કાલીન સમાજનું નિરૂપણ. 15

Q. 2(c) 'કાદંબરી'માં ભાલણની આખ્યાનકલા. 15

Q. 3. **સદૃષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :—**

Q. 3(a) 'ચંદ્રચંદ્રાવતીની વાર્તા'માં સિદ્ધ થતી પદ્યવાર્તાની સ્વરૂપગત વિશેષતાઓ. 20

Q. 3(b) 'સુદામાચરિત્ર'માં વ્યક્ત થતું મૈત્રીનું મહિમાગાન. 15

Q. 3(c) 'મારી હકીકત'માંથી ઊપસતું નર્મદનું વિવિધરંગી વ્યક્તિત્વ. 15

Q. 4. **નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો :—**

Q. 4(a) 'અખેગીતા'માં ચિંતન અને સર્જનનો સમન્વય. 20

Q. 4(b) 'સરસ્વતીચંદ્ર' ભાગ-૧માં પ્રગટ થતી ગોવર્ધનરામની કલાદૃષ્ટિ. 15

Q. 4(c) 'પૂર્વાલાપ'માં પ્રતીત થતું 'કાન્ત'નું ઊર્મિકવિત્વ. 15

SECTION—B

Q. 5. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) :—** **10×5=50**

Q. 5(a) બાળપણને હવે ક્યાંક સંગોપીને રાખવું પડશે,
નહીં તો શાણપણ એને વટાવી ખાશે. 10

Q. 5(b) એક આનંદના સાગરને જલ જાય સરી મુજ બેડી. 10

Q. 5(c) સ્વરાજ તો આપણા મનનું રાજ્ય છે, તેની ચાવી સત્યાગ્રહ, આત્મબળ કે દયાબળ છે. 10

Q. 5(d) કન્યાઓની આશા, મારી કવિતાની નશોનું રુધિર. 10

Q. 5(e) મનના મોરલા મનમાં જ રમાડવા અને એમ મનખો પૂરો કરવો. 10

Q. 6. **સદૃષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો :—**

Q. 6(a) 'પાટણની પ્રભુતા'માં ઈતિહાસ અને કલ્પનાનું સામંજસ્ય. 20

Q. 6(b) 'હિન્દસ્વરાજ'માં વ્યક્ત થતી ગાંધીજીની હિન્દપ્રીતિ. 15

Q. 6(c) 'ધ્વનિ'નાં કાવ્યોમાં પ્રગટ થતાં કવિત્વના ઉન્મેષો. 15

Q. 7. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :—**

Q. 7(a) પ્રાદેશિક નવલકથાના પરિપ્રેક્ષ્યમાં 'માનવીની ભવાઈ'ની સિદ્ધિઓ. 20

Q. 7(b) 'કાવ્યની શક્તિ'માં રા.વિ. પાઠકની નિજી કવિતા-વિચારણા. 15

Q. 7(c) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર' ભાગ-૧માં પ્રગટ થતી શૌર્ય અને શહાદતની ભાવના. 15

Q. 8. **સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો :—**

Q. 8(a) 'જનાન્તિકે'માં અનુભવાતી લલિત નિબંધની વિલક્ષણતાઓ. 20

Q. 8(b) 'સપ્તપદી'- ગુજરાતી કવિતાનું સીમાચિહ્ન. 15

Q. 8(c) 'અશ્વત્થામા'ની સામગ્રી અને સર્જકતા. 15

C-AVZ-O-HKLB

CS (Main) Exam:2015

GUJARATI

CS (Main) Exam:2015

Paper II

(LITERATURE)

*Time allowed : **Three** Hours* | *Maximum Marks : **250***

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Questions no. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** from each section.*

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) : *10×5=50*

(a) સાંઈઆંસે સબકુછ રીત હૈ, મુજ બંદે સે કછુ નાંહીં
રાઈકું પરબત કરે, પરબત બાગે જ માંરી. *10*

(b) કરાય શું નિષ્ફલ જ્ઞાન સર્વ આ
થનાર ચીજો નવ થાય અન્યથા. *10*

(c) સુખી હું તેથી કોને શું ? દુ:ખી હું તેથી કોને શું ? *10*

(d) આદિત્યનો અસ્ત થતાં થાય છે અંધારું ઘબ,
ફારબસ વિના એવી દુનિયા દેખાય છે. *10*

(e) અનેક ઉપમા, કઠિણ સંસ્કૃત ગદ્ય, પદ્ય પણ કપંહી એક;
સાહિત્ય સકલ તણી ચાતુરી તેહ માંહાં રચી વિવેક. *10*

Q2. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક ચર્ચા કરો :

(a) આખ્યાનકૃતિ તરીકે પ્રેમાનંદનું 'સુદામાચરિત્ર'. *20*

(b) 'મારી હકીકત' માં નર્મદની સચ્ચાઈ માટેની પ્રતિબદ્ધતા અને સર્જકતા. *15*

(c) 'પૂર્વાલાપ' ના ખંડકાવ્યોમાં માનવીની અફર નિર્યાતનું કારુણ્ય. *15*

Q3. સદષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :

(a) 'સરસ્વતીચંદ્ર-ભા. 1' માં કથાસંકલના સાથે સર્જક ગદ્યશૈલીના ઉન્મેષો. *20*

(b) 'ચંદ્રચંદ્રાવતી' પદ્યવાર્તામાં વ્યક્ત થતી સર્જકની લાક્ષણિક મુદ્રા. *15*

(c) 'રાઈનોપર્વત'ની વસ્તુસંરચના. *15*

Q4. નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો :

(a) રસનિષ્પત્તિની દષ્ટિએ 'વસંતવિલાસ' માં ઉદ્દીપન વિભાવ તરીકે પ્રકૃતિનું મહત્ત્વ. *20*

(b) 'અખેગીતા'માં અખાની પ્રજ્ઞા અને પ્રતિભા પ્રગટે છે. *15*

(c) 'કાદંબરી'નાં સ્ત્રીપાત્રો. *15*

SECTION B

Q5. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) : *10×5=50*

(a) વેઈટ ... એ બિટ્ ! ...
છેલ્લો શબ્દ મૌનને જ કહેવાનો હોય છે. *10*

(b) તમને તો મોતની નવાઈ છે બાકી અમને તો –
જીવતરના નામનું નાઈને બેઠાં છીએ. આ પેલી નદીમાં
અત્યારથી જ દનની ત્રણ-ચાર ચેહો ભડભડતી
જોઈએ છીએ, એ ભેગી એક દન અમારીય. *10*

(c) 'ખખડ થતી ને ખોડંગાતી જતી ડમણી જૂની ...' *10*

(d) સ્વરાજ તે આપણા આત્માનું રાજ છે, એટલે કે
સ્વ-શાસન, આત્મ-શાસન, મનુષ્યનું પોતાની ઉપર પોતાનું રાજ. *10*

(e) તારાં અગણિત જઘન્ય દુષ્કૃત્યોનો ભાર વહેતો વહેતો તું
શતસહસ્ત્ર વર્ષો સુધી પૃથ્વી પરનાં દુર્ભેદ્ય વનોમાં સંગીહીન,
વાણીવિહીન, એકાકી નિર્માલ્ય પર્ણોની જેમ વાયુમાં ફેંકાતો રહેશે. *10*

Q6. સદૃષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો :

(a) ગુજરાતી જાનપદી નવલકથાના પ્રતિનિધિરૂપ નમૂના તરીકે 'માનવીની ભવાઈ'. *20*

(b) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર-ભા. 1' નાં પાત્રોમાં વ્યક્ત થતાં ધીંગી ધરાનાં ખમીર અને સમર્પણભાવ. *15*

(c) વર્તમાન ભારત અને 'હિંદસ્વરાજ'ની પ્રસ્તુતતા. *15*

Q7. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :

(a) ઈતિહાસ અને કલ્પનાના સામંજસ્યથી 'પાટણની પ્રભુતા' માં દૃષ્ટે પડતી મુનશીની સર્જકપ્રતિભા. *20*

(b) 'ધ્વનિ' કાવ્યસંગ્રહમાં ગીતકવિ રાજેન્દ્રશાહની કવિત્વશક્તિ. *15*

(c) 'છિન્નભિન્ન છું' કાવ્યનો ધ્વનિ. *15*

Q8. સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો :

(a) 'જનાન્તિકે' ના નિબંધોમાં કલ્પના, પ્રકૃતિ અને ચિંતન સંવેદનાપૂર્ણરીતે તાદશ થયાં છે. *20*

(b) 'કાવ્યની શક્તિ' ના લેખો કાવ્યકલા ઉપર પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ પ્રકાશ પાડે છે. *15*

(c) 'અશ્વત્થામા' – આધુનિક મનુષ્યનું સંવેદન. *15*

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર II / Paper II

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

નિર્ધારિત સમય : ત્રણ કલાક
Time Allowed : **Three** Hours

મહત્તમ ગુણ : **250**
Maximum Marks : **250**

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં બે વિભાગમાં આઠ પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી એક પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નની સામે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર ગુજરાતીમાં જ લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈ પણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Questions no. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) :** *10×5=50*

(a) કો કહે ઈન્દુ, કો કહે કામ,
એને રૂપે હાર્યા કેશવરામ. *10*

(b) દિસે છે ક્રૂરતા કેવી કર્તાની કરણી મહીં !
ત્રાતા જો હોય, તો આની કેમ સંભાળ લે નહીં ? *10*

(c) એક મહિનો તમે શૂં કહો એક પલક ન જાયે,
દેહમાં જીવ રહે નહિ બીજોગ તહમારો થાયે. *10*

(d) કર્મજડને કર્મ વ્હાલાં, પણ મર્મ ન પ્રીછે બ્રહ્મનો;
ફરી ફરી તે આચરે, પણ ટળે નહિ દેહ ચર્મનો. *10*

(e) હું બોલ્યા વગર જોઈ શકું છું.
કાને સાંભળેલું મનમાં રાખી શકું છું.
જાતે રંગાયા વિના સૌ રંગ જોઈ શકું છું. *10*

Q2. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક દૃષ્ટિથી ચર્ચા કરો :**

(a) 'વસંતવિલાસ' માં પ્રકૃતિ અને પ્રણયનું આલેખન. *20*

(b) 'ચંદ્ર ચંદ્રાવતીની વારતા' નાં મુખ્ય કથાઘટકો. *15*

(c) 'ફારબસવિરહ' માં ભાવ-સંવેદનની તીવ્રતા અને કવિત્વના ચમકારા. *15*

Q3. **સદૃષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'રાઈનોપર્વત' માં નીતિભાવના અને સમાજસુધારાની ભાવનાનું આલેખન. *20*

(b) 'મારી હકીકત' માં નર્મદની સત્યનિષ્ઠા અને સર્જકતા. *15*

(c) 'અખેગીતા' માં જીવ, જગત અને ઈશ્વર પર વ્યક્ત થયેલા વિચારો. *15*

Q4. **નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો :**

(a) 'સરસ્વતીચંદ્ર-ભાગ : 1' નાં નારીપાત્રો. *20*

(b) 'પૂર્વાલાપ' માં દામ્પત્યપ્રેમનાં કાવ્યો. *15*

(c) 'કાદંબરી' માં ભાવવાહી ચિત્રો. *15*

SECTION B

Q5. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) :** *10×5=50*

(a) ગહન નિધિ હું, મોજું યે હું, વળી ઘનવર્ષણ,
અભિનવ સ્વરૂપે પામું હું સદૈવ વિસર્જન. *10*

(b) હું શ્વાસ લેતો હતો; જીવતો હતો ઓછો જ ? *10*

(c) ગાયની રક્ષા કરવાનો ઉપાય એક જ છે,
કે મારે મારા મુસલમાન ભાઈની પાસે હાથ જોડવા ને
તેને દેશની ખાતર ગાયને ઉગારવા સમજાવવું. *10*

(d) હું કોઈનો પ્રતિનિધિ નથી માત્રા સમસ્ત ગુજરાતનો છું. *10*

(e) ઢાંક તો અમારી મા કહેવાય. દીકરીનાં માગાં હોય,
પણ માનાં માગાં કયાંય દેખ્યાં છે ? *10*

Q6. **સદૃષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર' માં વિલક્ષણ નારીસૃષ્ટિ. *20*

(b) 'કાવ્યની શક્તિ' માંથી પ્રગટ થતી રામનારાયણ પાઠકની વિવેચક-મુદ્રા. *15*

(c) 'જનાન્તિકે' ના નિબંધોમાં પ્રકૃતિરાગ અને સર્જનાત્મક ગદ્ય. *15*

Q7. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'માનવીની ભવાઈ' માં ગ્રામપરિવેશનું નિરૂપણ. *20*

(b) 'પાટણની પ્રભુતા' માં ઐતિહાસિક સન્દર્ભ અને ક.મા. મુનશીની સર્જકપ્રતિભા. *15*

(c) 'ધ્વનિ' માં ગ્રંથસ્થ ગીતરચનાઓ. *15*

Q8. **સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'હિન્દસ્વરાજ' માં વ્યક્ત થતી ગાંધીજીની રાષ્ટ્રભાવના. *20*

(b) 'સપ્તપદી' માંથી પ્રગટતી ઉમાશંકર જોશીની કવિપ્રતિભા. *15*

(c) એક નાટ્યપ્રયોગ તરીકે 'અશ્વત્થામા' ની વિશેષતા. *15*

ગુજરાતી (પેપર-II)

(સાહિત્ય)

સમયમર્યાદા : ત્રણ કલાક	મહત્તમ ગુણ : 250

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નોના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો

અહીં બે વિભાગમાં આઠ પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી એક પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નની સામે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર ગુજરાતીમાં (ગુજરાતી લિપિમાં) જ લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

GUJARATI

PAPER—II

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours	Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in GUJARATI (Gujarati Script).

Word limit in questions, if specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (*150* શબ્દોમાં) : 10×5=50

(a) ''અલિમકચંદોહે મુહરિયા કુહરિયા સવિ સહકાર,
વસંત તણા ગુણ ગહગહયા મહમહયા સવિ સહકાર''

(b) ''નામિ નરપતિ ત્રાસ જ પામિ જે મહાબલિયા યોધ,
શત્રુમંડલિનિ મનિ ભાસિ નરહરિના સમુ ક્રોધ''

(c) ''ભાભી અમારાં વઢકણાં, તે શું લોહીડું શોષે?''

(d) ''એકાદશ વર્ષની અર્ભકી ચતુરા ચતુર સુજાણ,
ચંતનીથી સોચટ ઘણી પદમીની પૂર પ્રમાણ''

(e) ''ચર્ણ ચીત્તવી સ્તુતિ કરું ચિદ્‌શક્તિ બ્રહ્માનંદની
અણછતે અખો અધ્યારોપ કરે કથા નિજ આનંદની''

2. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક દૃષ્ટિથી ચર્ચા કરો :

(a) 'ફાર્બસવિરહ' કરુણપ્રશસ્તિમાંથી પ્રગટ થતું ફાર્બસનું ઉદાત્ત ચરિત્ર. 20

(b) 'વસંત વિલાસ' ફાગુકાવ્યમાં પ્રકૃતિનિરૂપણ. 15

(c) 'કાદંબરી'માં ભાલણની કથનકળાની યથાર્થતા દર્શાવો. 15

3. સદૃષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :

(a) પદ્યવાર્તાના સ્વરૂપલક્ષણોનાં સંદર્ભમાં 'ચંદ્રચંદ્રાવતીની વાર્તા'ની પાત્રસૃષ્ટિનું મૂલ્યાંકન. 20

(b) 'સુદામા ચરિત' આખ્યાનનાં કથાવસ્તુમાં નિરૂપીત વિવિધ રસના ઉપલક્ષમાં આખ્યાનકાર પ્રેમાનંદનાં સર્જકકર્મનું મૂલ્યાંકન. 15

(c) 'મારી હકીકત'માં આલેખીત નર્મદના જીવન સત્યોને આધારે કૃતિના શીર્ષકની યથાર્થતા. 15

4. નીચેનાં પ્રશ્નોને કૃતિનાં મર્મ સંદર્ભે સમજાવો :

(a) 'અખેગીતા'માં સચોટ અને રસપ્રદ દૃષ્ટાંતો દ્વારા શુષ્ક તત્ત્વજ્ઞાનનો મર્મસ્પર્શી બોધ. 20

(b) 'સરસ્વતીચંદ્ર' - ભાગ-૧ નવલકથામાં નિરૂપીત તત્કાલીન સમાજ. 15

(c) 'પૂર્વાલાપ' ના કાવ્યોમાંથી પ્રગટ થતો કરૂણરસ. 15

SECTION—B

5. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિઅંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) : 10×5=50

(a) ''ઉદ્દેશ માત્ર દેશની સેવા કરવાનો ને સત્ય શોધવાનો ને તે પ્રમાણે વરતવાનો છે.''

(b) ''હા! તમારા જયદેવને માટે પાટણ રહે તેટલા માટે મારું વેર અને સ્વાર્થ છોડીને આ ઘટમાળમાં ગૂંથાઈ રહ્યો છું''

(c) ''બાપ! તમે મારાં સોનાનાં ઝાડવાં છો,
માફ કરો અને પાછાં વળો''

(d) ''ખરી વાત કરું છું રાજુ! હવે મારાથી આ ભૂખ નથી વેઠાતી. જીવ કાઢી નાખું એમજ થાય છે.''

(e) ''જનમસ્થલની ઝાંખી આયુષ્યની અવધે કરું,
ભર્યું જવ હતું તેની યાદે સૂને ઘર સંચરું''

6. સદૃષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો :

(a) 'પાટણની પ્રભુતા'નું ઐતિહાસિક નવલકથાકૃતિ તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. 20

(b) 'હિન્દ સ્વરાજ'માં પ્રગટ થતી ગાંધીજીની સ્વદેશપ્રેમ અને સ્વરાજ સંદર્ભેની વિચારણા સ્પષ્ટ કરો. 15

(c) 'ધ્વનિ' કાવ્યસંગ્રહની રચનાઓમાં ભાષાનિયોજન સંદર્ભે કવિ રાજેન્દ્ર શાહના કવિકર્મનું મૂલ્યાંકન કરો. 15

7. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :

(a) કથાવસ્તુ અને ચરિત્રચિત્રણનાં પરિપ્રેક્ષ્યમાં 'માનવીની ભવાઈ' નવલકથા ના શીર્ષકની યથાર્થતા સ્પષ્ટ કરો. 20

(b) 'કાવ્યની શક્તિ'માં રા.વિ. પાઠકે પ્રબોધેલ કાવ્યવિચાર અને કાવ્યસર્જન પ્રક્રિયા વિગતે સમજાવો. 15

(c) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર' ભાગ-૧ ની કથાઓમાં આલેખાયેલાં ગરવાં ચરિત્ર ચિત્રણો વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. 15

8. સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો :

(a) ભાષા નિયોજન ના ઉપલક્ષમાં 'જનાન્તિકે'ના લલિત નિબંધો નું મૂલ્યાંકન કરો. 20

(b) 'સપ્તપદી' ની કવિતાઓમાં પ્રતીક અને કલ્પનનો વિનિયોગ સદૃષ્ટાંત સ્પષ્ટ કરો. 15

(c) 'રાઈનો પર્વત' શીર્ષકની યથાર્થતા તપાસો. 15

★★★

CS (Main) Exam,2018

EGT-D-GJT

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર II / Paper II

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

સમય મર્યાદા : ત્રણ કલાક
*Time Allowed : **Three** Hours*

મહત્તમ ગુણ : 250
*Maximum Marks : **250***

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં બે વિભાગમાં આઠ પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

*પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી એક પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.*

પ્રશ્નની સાથે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં (ગુજરાતી લિપિમાં) લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI (Gujarati script)**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) :** *10×5=50*

(a) ત્રૂટી સરખી ઝૂંપડી ને લૂંટી સરખી નાર,
છબ્યાં સરખા છોકરાં, ન મળ્યાં બીજી વાર. *10*

(b) લાંબા છે જ્યાં દિન, પ્રિય સખી ! રાત્રિએ દીર્ઘ તેવી,
આ ઐશ્વર્યે પ્રણયસુખની હાય ! આશા જ કેવી ? *10*

(c) સ્ત્રીજાતિની અવદશા પરિહારવાને
એવો હુતાશન મહા પ્રકટાવીશું કે;
તેની પ્રચંડ ઉચિ જ્વાળનિ માંહિ થાશે
અજ્ઞાન, સ્વાર્થ, વળિ દુર્મતિ સર્વ ભસ્મ. *10*

(d) દોસ્તદાર ફારબસ વિના દલપત કહે,
કાળજાનું કષ્ટ કેની આગળ ઉચારીએ. *10*

(e) "ગંધરવ વીવા(નિ)સ્યે કરી ચંદ્રસેન ચંદ્રાવતી વરી
નેહે સાગરમાં નાંહાંયાંને પુરણ ગર્ભ છે પ્રેમદા પેટ." *10*

Q2. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક દષ્ટિથી ચર્ચા કરો.**

(a) 'સરસ્વતીચંદ્ર ભાગ-૧' – એક યુગપ્રવર્તક નવલકથા તરીકે. *20*

(b) 'મારી હકીકત' માં નર્મદનું નિખાલસ અને પારદર્શક વ્યક્તિત્વ. *15*

(c) 'ચંદ્ર ચંદ્રાવતીની વારતા' માં કથનકલા સાથે કૌતુકરસની જમાવટ કરવામાં શામળની સર્જકતા. *15*

Q3. **સદષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.**

(a) 'સુદામાચરિત્ર' મૈત્રીકાવ્ય કે ભક્તિકાવ્ય ? *20*

(b) 'પૂર્વાલાપ' ના કાવ્યોમાં પ્રકૃતિ અને માનવભાવો. *15*

(c) 'કાદંબરી' માં ભાલણની અભિવ્યક્તિકલા. *15*

Q4. **નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો.**

(a) 'રાઈનો પર્વત' જૂના ભવાઈવેશના એક કથાનકનો રસિક વિસ્તાર. 20

(b) 'વસંતવિલાસ' પ્રકૃતિની પીઠિકા પર પ્રણયનું ગાન. 15

(c) 'અખેગીતા' માં નિરૂપિત માયાનું સ્વરૂપ, જગતનું મિથ્યાત્વ, ભ્રમનું પૃથક્કરણ. 15

SECTION B

Q5. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) : *10×5=50*

(a) 'મારાં હિંદુસ્તાનનું સ્વરાજ આવું હોય તથા
આવું સ્વરાજ લાવવા ખાતર મારો આ દેહ અર્પણ છે.' *10*

(b) હું જ રહું વિલસી સહુ સંગ ને
હું જ રહું અવશેષે નિરુદ્દેશે.... *10*

(c) 'મુંજાલ અડગ છે, તે તૂટશે પણ વળશે નહીં.' *10*

(d) દિનરાત રાતદિન ખિન્ન છું,
એક-કેન્દ્ર થવા મથી રહેલ કિલન્ન છું,
ધબકધબકમાં ઊડી રહેલ છિન્નભિન્ન છું. *10*

(e) કાવ્ય એ કલા છે. કલા એ જીવનનું પ્રકટીકરણ છે. જો જીવન બંધાય તો કાવ્ય બંધાય. *10*

Q6. સદષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો.

(a) એકવીસવી સદીમાં જાગતિક પ્રવાહોના સંદર્ભમાં 'હિંદસ્વરાજ' ની વિચારધારાની પ્રસ્તુતતા. *20*

(b) 'ધ્વનિ' કાવ્યસંગ્રહમાં ભાવ અને ચિંતનની સમૃદ્ધિ ઉચ્ચ કલ્પનાબળ અને અભિવ્યક્તિ કૌશલથી પ્રતીત થાય છે. *15*

(c) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર' ભા. ૧ માં ત્યાંની પ્રજાનો નોખો મિજાજ અને સમર્પિત ભાવના. *15*

Q7. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'માનવીની ભવાઈ' છપ્પનિયા દુકાળની ભયાનક કરુણતા વચ્ચે ગુંથાતી જતી પ્રણયકથા. *20*

(b) ઐતિહાસિક તથ્યો સાથે કલ્પનાના આધારે રચાયેલ સાહિત્યકૃતિ – 'પાટણની પ્રભુતા'. *15*

(c) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર ભાગ-૧' ની શૌર્યકથાઓ. *15*

Q8. સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'જનાન્તિકે' સુરેશ જોષીની વૈયક્તિક મુદ્રાનો આવિષ્કાર. *20*

(b) 'સપ્તપદી'ની કેન્દ્રીય અનુભૂતિ. *15*

(c) 'કાવ્યની શક્તિ'માં નિરૂપિત કાવ્યવિચારણા. *15*

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર II / Paper II

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

સમય મર્યાદા : ત્રણ કલાક *Time Allowed : **Three** Hours*	મહત્તમ ગુણ : **250** *Maximum Marks : **250***

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં બે વિભાગમાં આઠ પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

*પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી એક પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.*

પ્રશ્નની સાથે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં (ગુજરાતી લિપિમાં) લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI (Gujarati script)**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) :** *10×5=50*

(a) અભિનવો આનંદ આજ,
અગોચર ગોચર હવું એ ;
જે પરપંચ પાર મહારાજ,
તે પૂરણ બ્રહ્મ હું સ્તવું એ. *10*

(b) દોહયલાં હર્યાં ને સોહયલાં કર્યાં, ભાવ માટે ભૂધરે;
એક મૂઠી તાંદુલે જે વિભૂતિ, તે લક્ષ યસે નવ જડે. *10*

(c) જેવાં સકલ ગુર્જર પ્રજાનાં આપ માતા છો
તેવાં મારાં પણ માતા છો. *10*

(d) નહીં હૃદયની ભણી હૃદય એક હાવાં વળે;
નહીં નયનને ફરી નયન તે પ્રિયાનાં મળે. *10*

(e) એક મહિનો તમે શું કહો એક પલક ન જાયે
દેહમાં જીવ રહે નહિ બીજોગ તહમારો થાયે. *10*

Q2. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક દષ્ટિએ ચર્ચા કરો :**

(a) 'અખેગીતા' માં અદ્વૈતાનુભૂતિનું આલેખન *20*

(b) 'સુદામાચરિત' માં સખ્યભક્તિનો મહિમા કઈ રીતે થયો છે તે સમજાવો *15*

(c) 'સરસ્વતીચંદ્ર ભાગ-૧' માં રાજનીતિ અને પ્રણયકથાનું સંયોજન *15*

Q3. **સદષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'રાઈનો પર્વત' માં હાસ્યરસનું નિરૂપણ *20*

(b) 'ચંદ્ર-ચંદ્રાવતી વારતા' માં શૃંગારનિરૂપણ *15*

(c) 'વસંત-વિજય' ખંડકાવ્યમાં પ્રકૃતિ એક પાત્ર તરીકે *15*

Q4. નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો :

(a) 'ફાર્બસવિરહ' માં મિત્રવિયોગની વેદનાનું આલેખન 20

(b) 'વસંતવિલાસ' નો પ્રધાન રસ કયો છે તે દષ્ટાંત આપી સમજાવો 15

(c) 'મારી હકીકત' માં તત્કાલીન સામાજિક-સાંસ્કૃતિક-સાહિત્યિક પરિસ્થિતિનું દર્શન 15

SECTION B

Q5. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો (150 શબ્દોમાં) :** ***10×5=50***

(a) શબ્દો જો બોલી શકતા હોત તો કવિને
જરૂર કહેત કે કવિતા બનવાનું અમારું તે શું ગજું ? *10*

(b) 'રાક્ષસી ! ચાંડાલિની ! લે મારો જીવ, પણ મારો છોકરો બચાવ. મારુ કુળ સંહારવા બેઠી છે.' *10*

(c) સરલ મનનાં ચાંચલ્યોનાં હવે નહિ ક્રીડન :
અવ હૃદયના શૂન્યે લાધ્યું પ્રશાન્ત નિમજ્જન. *10*

(d) 'બાપ ! તમે મારાં સોનાનાં ઝાડવાં છો.
માફ કરો અને પાછા વળો.' *10*

(e) 'સ્વદેશાભિમાન એટલે હું દેશનું હિત સમજું છું.' *10*

Q6. **સદષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર ભાગ-૧' માં પ્રેમ-શૌર્યનું આલેખન *20*

(b) 'પારણની પ્રભુતા' માં આલેખાયેલું તથ્યો અને કલ્પનાનું વિશિષ્ટ સંયોજન *15*

(c) 'હિંદ સ્વરાજ' માં સત્યાગ્રહ-આત્મબળ અને સ્વરાજવિષયક ગાંધીજીના મૌલિક વિચારો *15*

Q7. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'કાવ્યની શક્તિ' માં વ્યક્ત થયેલી રામનારાયણ પાઠકની કાવ્યવિભાવના *20*

(b) 'જનાન્તિકે' માંથી પ્રકટ થતી સર્જકવ્યક્તિત્વની વિવિધ મુદ્રાઓ *15*

(c) 'ધ્વનિ' નાં કાવ્યોમાં સંવેદના અને અધ્યાત્મનું અદ્‌ભુત સંયોજન *15*

Q8. **સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો :**

(a) 'માનવીની ભવાઈ' માં ધબકતું જનપદ *20*

(b) 'સપ્તપદી' માં એકકેન્દ્ર વ્યક્તિત્વ અને સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિ માટેની શોધ *15*

(c) ચિતાંશુ યશશ્ચંદ્રના નાટક "અશ્વત્થામા" ની વિશેષતા-મર્યાદા ચર્ચો *15*

CS (Main) Exam, 2020

URC-B-GJT

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર II / Paper II

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

સમય મર્યાદા : ત્રણ કલાક
Time Allowed : **Three Hours**

મહત્તમ ગુણ : **250**
Maximum Marks : **250**

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં બે વિભાગમાં આઠ પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી એક પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નની સાથે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં (ગુજરાતી લિપિમાં) લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

There are ***EIGHT*** *questions divided in* ***TWO SECTIONS****.*

Candidate has to attempt ***FIVE*** *questions in all.*

Question nos. ***1*** *and* ***5*** *are compulsory and out of the remaining, any* ***THREE*** *are to be attempted choosing at least* ***ONE*** *question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

Answers must be written in ***GUJARATI (Gujarati script)****.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો. *10×5=50*

(a) રોહિણીપતિના ભાલે રશ્મિઓ રમતા હતા :
તુહિનાચલના જાણે શૃંગમાં ભમતા હતા ! *10*

(b) જે રહે કલ્પવૃક્ષની તળે, તેને શી વસ્તુ નવ મળે ?
જે જીવ જળમાં ક્રીડા કરે, તે પ્રાણી કયમ તરશે મરે ? *10*

(c) સૌંદર્ય કેરી સંપત્તિ સ્વર્ગથી અહીં ઊતરે,
દુર્વ્યય કરવા તેનો અધિકાર ન કોઈને. *10*

(d) મુંબઈમાં હું વિદ્યાર્થી હતો, હવે અનુભવાર્થી છું. *10*

(e) જયમ દર્પણ મૂકિયે સામસામાં તે પ્રતિબિંબે એકમેકમાં,
તે અન્યોઅન્ય અનંત થાયે, જો દષ્ટ પહોંચે જઈ છેકમાં. *10*

Q2. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક ચર્ચા કરો.

(a) 'વસંત વિલાસ' ફાગુમાં પ્રકૃતિનું રૂપકાત્મક નિરુપણ *20*

(b) 'કાદંબરી' માં જન્મજન્માન્તરનું કથાઘટક *15*

(c) 'મારી હકીકત' માં પ્રગટ થયેલું નર્મદનું વ્યક્તિત્વ *15*

Q3. સદષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'અખેગીતા' માં જીવ-જગત-માપાનું સ્વરૂપ *20*

(b) 'ચન્દ્રચન્દ્રાવતીની વારતા' કૃતિને આધારે શામળની સર્જકતાનું મૂલ્યાંકન કરો *15*

(c) 'ફાર્બસવિરહ' માં મિત્રવિરહનું આલેખન *15*

Q4. નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો.

(a) 'રાઈનો પર્વત' નાટકમાં જાલકાનો પ્રપંચ. *20*

(b) 'સરસ્વતીચન્દ્ર ભાગ : ૧' ની કથનકળાની ચર્ચા કરો. *15*

(c) 'સુદામા ચરિત્ર' માં નિરૂપીત વિવિધ રસના ઉદાહરણ આપી પ્રેમાનંદના રાર્જક કર્મનો પરિચય કરાવો. *15*

SECTION B

Q5. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો.** ***10×5=50***

(a) ઉષા ! વેદ-કન્યા 'ઉષા' માત્ર શબ્દ છે ? એક એક શબ્દ, એક એક સંકુલ. *10*

(b) તો, તો હું પરીને કહીશ કે મારા મોટાભાઈનું આખું માથું રૂપેરી કરી નાખો. *10*

(c) ફિલસૂફી અને કાવ્ય બન્ને એક જ લક્ષ્ય તરફ જાય છે. *10*

(d) આપણું તો કપાળેય કાણું છે ને આ ખોબોય કાણો નીકળ્યો. *10*

(e) કોનાં તે નેત્રની સાથે સંધાયે નેત્રની પ્રભા !
હાલતા હોઠ જાણે કે ઉચ્ચારે છે 'સ્વધા, સ્વધા' ! *10*

Q6. **સદૃષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો.**

(a) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર' ભાગ : ૧ માં વ્યક્ત થયેલો વીરરસ *20*

(b) 'ધ્વનિ' કાવ્યસંગ્રહની 'આયુષ્યના અવશેષે' સોનેટમાળામાં રજૂ થયેલું જીવનચિંતન *15*

(c) 'જનાન્તિકે' માં સુરેશ જોષીની કલ્પનસૃષ્ટિ *15*

Q7. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.**

(a) 'કાવ્યની શક્તિ' માં રા.વિ. પાઠકના 'પ્રેમાનંદના હાસ્યરસ' વિશેના ખ્યાલો *20*

(b) 'હિંદ સ્વરાજ' માં ગાંધીજીના સ્વરાજવિષયક વિચારો *15*

(c) 'સપ્તપદી' માં અસ્તિત્વપરક સંવેદના *15*

Q8. **સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.**

(a) 'માનવીની ભવાઈ' નું કથાવસ્તુ જણાવી તેના શીર્ષકની યથાર્થતા સ્પષ્ટ કરો. *20*

(b) 'પાટણની પ્રભુતા' માં ઐતિહાસિક પરિવેશનું આલેખન. *15*

(c) 'અશ્વત્થામા' નાટકને આધારે નાટ્યકાર સિતાંશુ યશચંદ્રની વિશેષતા – મર્યાદા ચર્ચો. *15*

HXS-B-GJT

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર II / Paper II

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

સમય મર્યાદા : ત્રણ કલાક Time Allowed : **Three** Hours	મહત્તમ ગુણ : **250** Maximum Marks : **250**

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં બે વિભાગમાં **આઠ** પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી **પાંચ** પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી ઓછામાં ઓછો **એક** પ્રશ્ન પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નની સાથે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર **ગુજરાતી ભાષામાં (ગુજરાતી લિપિમાં)** લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI (Gujarati script)**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો.** *10×5=50*

(a) મહા રોગની રીત, પ્રીત વિશે પ્રત્યક્ષ છે,
કોઈ ન કરશો પ્રીત, પ્રીત કરે દુઃખ પ્રાણને. *10*

(b) મન બુધ્ય ચિત્ત અહંકાર જે, તે સત્ત્વગુણથી ઊપનાં;
એ સૃષ્ટિનાં ચોવીસ કારણ માયા-શમલિત રૂપનાં. *10*

(c) ઈમ દેખી રિધિ કામની કામિની કિન્નરકંઠિ
નેહગહેલીય માનિની માનની મૂકઈ ગંઠિ. *10*

(d) ઉપાન-રેણુએ અભ્ર છાયો, શું સૈન્ય મોટું જાય ?
પથિક મારગ જે મલે, તે જોઈ વિસ્મય થાય. *10*

(e) હૈયાના હોજમાંથી આ શું પાણી છલકાય છે ?
પ્રેમ છે, એ નહીં બીજું, પ્રતીતિ એમ થાય છે. *10*

Q2. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક ચર્ચા કરો.**

(a) ‘કાદંબરી’ને આધારે આખ્યાનકાર અને અનુવાદક ભાલણ. *20*

(b) ‘ચંદ્રચન્દ્રાવતીની વારતા’ ને આધારે પદ્યવાર્તાકાર શામળ. *15*

(c) ‘રાઈનો પર્વત’ નાટ્યકૃતિ તરીકે. *15*

Q3. **સદૃષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.**

(a) ‘સરસ્વતીચંદ્ર’ ભાગ-૧ પાત્રાલેખન સંદર્ભે. *20*

(b) ‘વસંતવિલાસ’ ફાગુકાવ્ય તરીકે. *15*

(c) ‘પૂર્વાલાપ’નાં ખંડકાવ્યો. *15*

Q4. **નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો.**

(a) ‘ભાષાને શું વળગે, ભૂર ?’ સંદર્ભે ‘અખેગીતા’માં અખાનું કવિત્વ. *20*

(b) ‘સુદામાચરિત્ર’ મૈત્રીકાવ્ય કે ભક્તિકાવ્ય ? *15*

(c) ‘મારી હકીકત’ ખરડો કે આત્મકથા ? *15*

SECTION B

Q5. **નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો.** *10×5=50*

(a) પશ્ચિમનો સુધારો નિરીશ્વરી છે, હિન્દી સુધારો સેશ્વરી છે. *10*

(b) કોઈ એક ક્ષણની જવનિકા હટાવી મૃત્યુ સ્વયં બોલી રહેશે :
લે, પ્રભુ સાથે તારે હાથ મિલાવવા હતા ને ? *10*

(c) ગહન નિધિ હું, મોજું યે હું, વળી ઘનવર્ષણ,
અભિનવ સ્વરૂપે પામું હું સદૈવ વિસર્જન. *10*

(d) સૃષ્ટિ પોતે દેખાતી નથી, સૃષ્ટિની પાણ્ડુલિપિ માત્ર દેખાય છે. *10*

(e) કાવ્યજીવન હીન વૃત્તિ વહે તો આત્માને હણે. *10*

Q6. **સદૃષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો.**

(a) ‘હિંદ સ્વરાજ’ એ ‘સરસ્વતીના મનોરાજય’ જેવું એક ભારતપ્રેમી કવિનું સ્વપ્ન છે. *20*

(b) ‘કાવ્યની શક્તિ’માં વ્યક્ત થયેલી રા.વિ. પાઠકની કાવ્યવિચારણા. *15*

(c) ‘ધ્વનિ’નાં ગીતો. *15*

Q7. **નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.**

(a) ‘પાટણની પ્રભુતા’ – સત્તાસંઘર્ષની કથા કે પ્રણયકથા ? *20*

(b) ‘સપ્તપદી’માં કવિની વૈચારિક અભિવ્યક્તિ. *15*

(c) ‘જનાન્તિકે’ની ભાષાશૈલી. *15*

Q8. **સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.**

(a) ‘સૌરાષ્ટ્રની રસધાર’ ભાગ-૧માં પ્રેમશૌર્યનાં ચિત્રાંકનો. *20*

(b) ‘માનવીની ભવાઈ’ જાનપદી નવલકથા તરીકે. *15*

(c) ‘અશ્વત્થામા’ નાટ્યકૃતિ તરીકે. *15*

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર I / Paper I

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

સમય મર્યાદા : ત્રણ કલાક Time Allowed : **Three** Hours	મહત્તમ ગુણ : **250** Maximum Marks : **250**

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં બે વિભાગમાં આઠ પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી ઓછામાં ઓછો એક પ્રશ્ન પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નની સાથે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં **(ગુજરાતી લિપિમાં)** લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI (Gujarati script)**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. આશરે 150 શબ્દોમાં સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. *10×5=50*

(a) ગુજરાતી ભાષાના વાક્યપ્રકારો સદષ્ટાંત સમજાવો. *10*

(b) સુરતી બોલીની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવી તેનાં પાંચ દષ્ટાંતો આપો. *10*

(c) નરસિંહ મહેતાનાં પદોમાં જ્ઞાન અને વૈરાગ્યના થયેલા નિરૂપણના સદષ્ટાંત ચર્ચા કરો. *10*

(d) સુધારકયુગના સાહિત્યની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવો. *10*

(e) કવિ 'કલાપી'ની ગઝલરચનાઓમાં પ્રેમ અને અધ્યાત્મ ભાવના થયેલા નિરૂપણની આધાર ચર્ચા કરો. *10*

Q2. સમીક્ષાત્મક ઉત્તરો આપો.

(a) મધ્યકાલીન જૈન સાહિત્યની વિશેષતાઓનો સદષ્ટાંત પરિચય કરાવો. *20*

(b) ગાંધીયુગની કવિતામાં પીડિતોની વ્યથા અને રાષ્ટ્રીયતાના થયેલા નિરૂપણની સોદાહરણ ચર્ચા કરો. *20*

(c) ગુજરાતી નાટ્યક્ષેત્રે દલપતરામે કરેલા પ્રદાનની સમીક્ષા કરો. *10*

Q3. સમીક્ષાત્મક ઉત્તરો આપો.

(a) ગુજરાતી ભાષાની ક્રમિક વિકાસયાત્રા વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. *20*

(b) કવિ અખો અને કવિ દયારામનું સાહિત્યિક પ્રદાન મૂલવો. *20*

(c) વાર્તાકાર 'સુન્દરમ્'ની વાર્તાકલાનું મૂલ્યાંકન કરો. *10*

Q4. સમીક્ષાત્મક ઉત્તરો આપો.

(a) ગુજરાતી સાહિત્યક્ષેત્રે ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠીના પ્રદાનની સમીક્ષા કરો. *20*

(b) અનુગાંધીયુગની કવિતાઓને વિષયસામગ્રી અને અભિવ્યક્તિના નાવીન્ય સન્દર્ભે તપાસો. *20*

(c) લાભશંકર ઠાકરે આધુનિક નાટ્યકાર તરીકે કરેલા વિભિન્ન નાટ્યપ્રયોગોની ચર્ચા કરો. *10*

SECTION B

Q5. **આશરે 150 શબ્દોમાં ઉત્તરો આપો.** *10×5=50*

(a) ‘પદ્યવાર્તા’નું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરીને પદ્યવાર્તાનાં લક્ષણો દર્શાવો. *10*

(b) ‘ભરતેશ્વર બાહુબલિ રાસ’ની વિષયસામગ્રીનો પરિચય કરાવો. *10*

(c) મીરાંનાં કૃષ્ણવિષયક પદોની સમીક્ષા કરો. *10*

(d) લલિતનિબંધક્ષેત્રે ભોળાભાઈ પટેલના પ્રદાનને મૂલવો. *10*

(e) પન્નાલાલ પટેલકૃત ‘માનવીની ભવાઈ’ નવલકથાનું મૂલ્યાંકન કરો. *10*

Q6. **સમીક્ષાત્મક ઉત્તરો આપો.**

(a) મહત્ત્વના વિવેચકોના પ્રદાનને કેન્દ્રમાં રાખીને ગુજરાતી વિવેચનક્ષેત્રની ગતિવિધિનો પરિચય કરાવો. *20*

(b) લલિતનિબંધનું સ્વરૂપ સ્પષટ કરીને ચાર મુખ્ય નિબંધકારોના યોગદાનની ચર્ચા કરો. *20*

(c) એકાંકીસ્વરૂપ સન્દર્ભે ઉમાશંકર જોશીનું પ્રદાન મૂલવો. *10*

Q7. **સમીક્ષાત્મક ઉત્તરો આપો.**

(a) ‘આખ્યાન’નું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરીને આખ્યાનનાં મુખ્ય લક્ષણોની સદષ્ટાંત ચર્ચા કરો. *20*

(b) ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તાના સ્વરૂપ અને વિકાસની આધાર સમીક્ષા કરો. *20*

(c) નાટયકાર મધુ રાયના પ્રદાનની સમીક્ષા કરો. *10*

Q8. **સમીક્ષાત્મક ઉત્તરો આપો.**

(a) લોકસાહિત્યના સંશોધન ક્ષેત્રે શાંતિભાઈ આચાર્ય અને જયાનંદ જોશીના પ્રદાનને મૂલવો. *20*

(b) ખંડકાવ્ય સ્વરૂપની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવી ગુજરાતી ખંડકાવ્યની વિકાસયાત્રા આલેખો. *20*

(c) લોકનાટય–ભવાઈની પરંપરાનું મહત્વ સમજાવો. *10*

CIVIL SERVICES (MAIN) EXAM- 2023

SKYC-B-GJT

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર II / Paper II

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

સમય મર્યાદા : ત્રણ કલાક Time Allowed : **Three** Hours	મહત્તમ ગુણ : **250** Maximum Marks : **250**

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં બે વિભાગમાં આઠ પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક **1** અને **5** ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી ઓછામાં ઓછો એક પ્રશ્ન પસંદ કરી અન્ય ત્રણ ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નની સાથે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં (ગુજરાતી લિપિમાં) લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI (Gujarati script)**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો. *10×5=50*

(a) પિતાજી એવું લાવજો, જેણે જાય અમારી ભૂખ. *10*

(b) વિશ્વનાથ વિશ્વેશ્વરે સાય કરી જગદીશ ચન્દ્ર ચન્દ્રાવતી વર્ણવી પ્રસન્ન ઉમયાઈશ. *10*

(c) સુખી હું તેથી કોને શું ? દુઃખી હું તેથી કોને શું ?
જગતમાં કંઈ પડયા જીવ, દુઃખી કંઈ, ને સુખી કંઈક ! *10*

(d) પ્રીત કરી સુખ પામવા, ઉપજ્યો ખેદ ઉચિત
પ્રીત ન કરશો કોઈ શું, પ્રીત રીત વિપરીત. *10*

(e) કવિતા કરવી એવો વિચાર સ્વપ્નમાં નહિ;
પ્રથમ પ્રીતિના વૈરાગ્યના જોસ્સાથી મારું મન કવિતા તરફ ગયું. *10*

Q2. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક ચર્ચા કરો.

(a) 'વસંતવિલાસ' – જીવન ઉલ્લાસનું કાવ્ય *20*

(b) 'કાંદબરી'માં ભાલણની કથનકળા *15*

(c) 'રાઈનો પર્વત'માં રાઈનું મનોમંથન *15*

Q3. સદૃષ્ટાંત વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'મારી હકીકત'માં નર્મદનું રૂઢિભંજક વ્યક્તિત્વ *20*

(b) 'અખેગીતા' તત્વજ્ઞાનનો ગૌરવગ્રંથ *15*

(c) 'ફાર્બસ વિરહ' – પ્રગાઢ મિત્રતાની અમરગાથા *15*

Q4. નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો.

(a) 'પૂર્વાલાપ' કાવ્યસંગ્રહમાં પ્રકૃતિ અને માનવભાવીનું સામ્ય-વૈષમ્ય. *20*

(b) 'સરસ્વતીચંદ્ર-1' પ્રેમકથા નિમિતે સાંસ્કૃતિક કથા. *15*

(c) 'સુદામા ચરિત્ર'માં કૃષ્ણ-સુદામાની સખ્યભક્તિ. *15*

SECTION B

Q5. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો. *10×5=50*

(a) 'સ્વપ્નોને સળગવું હોય તો બધીય સગવડ છે,
બજારના કોલાહલમાં કાષ્ઠ અને મીંઢા મૌનનો તણખો.' 10

(b) મધ્યાહ્નની અલસ વેળ હતી પ્રશાંત ધીરે-ધીરે લસતી ગોકળગાય જેમ. 10

(c) કાળના પાડનાર ભગવાન, તારું મૂળ જજો તે માનવીની આ દશા કરી ! 10

(d) 'સ્વરાજ તે આપણાં મનનું રાજ્ય છે.' 10

(e) પ્રભુએ મને પકડયો'તો એક વાર
સંધ્યાના તડકાથી એ વૃક્ષના પડ રંગતો'તો. 10

Q6. સદષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર-1'માં લોકસંસ્કૃતિ 20

(b) 'ધ્વનિ' કાવ્યસંગ્રહમાં કવિ રાજેન્દ્ર શાહના ભાવવિશ્વની નિર-નિરાળી મુદ્રા 15

(c) 'જનાન્તિકે'ના નિબંધોની લાક્ષણિતાઓ 15

Q7. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'કાવ્યની શક્તિ' ગ્રંથને આધારે વિવેચક રા.વિ. પાઠકની વિશેષતા. 20

(b) "હિંદુ સ્વરાજ એ ગાંધીજીને પામવાનો એક પ્રયાસ છે." – વિધાનને આધારે આજના સંદર્ભમાં તેની પ્રસ્તુતતા. 15

(c) 'માનવીની ભવાઈ' – નવલકથામાં હૈયાની ભૂખ અને પેટનીભૂખનું આલેખન. 15

Q8. સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'પાટણની પ્રભુતાનું' – ઐતિહાસિક નવલકથા તરીકે મૂલ્યાંકન. 20

(b) 'સપ્તપદી'ના કાવ્યોમાં આધુનિક સૂર. 15

(c) 'અશ્વત્થામા' નાટક – પ્રાચીન અને સાંપ્રતની નાટયોચિત ગૂંથણી. 15

Civil Services (Main) Examination, 2024

PHKM-B-GJT

ગુજરાતી / GUJARATI

પેપર II / Paper II

(સાહિત્ય) / (LITERATURE)

સમય મર્યાદા: **ત્રણ** કલાક *Time Allowed : **Three** Hours*	મહત્તમ ગુણ: **250** *Maximum Marks : **250***

પ્રશ્નપત્ર સંબંધી સૂચનાઓ

પ્રશ્નના ઉત્તર આપતા પહેલાં નીચે મુજબની બધી સૂચનાઓ વાંચો :

અહીં **બે વિભાગમાં આઠ** પ્રશ્નો વહેંચવામાં આવ્યા છે.

ઉમેદવારે બધામાંથી **પાંચ** પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક 1 અને 5 ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાંથી ઓછામાં ઓછો **એક** પ્રશ્ન પસંદ કરી અન્ય **ત્રણ** ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નની સાથે એના ગુણ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

ઉત્તર **ગુજરાતી ભાષામાં (ગુજરાતી લિપિમાં)** લખવાના રહેશે.

જે પ્રશ્નોમાં શબ્દસંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે ત્યાં શબ્દસંખ્યાની મર્યાદામાં ઉત્તર આપવાના રહેશે.

પ્રશ્નોના જવાબ અનુક્રમમાં ગણવામાં આવશે. જો છેકવામાં નહીં આવે તો અપૂર્ણ જવાબ પણ ગણવામાં આવશે. પ્રશ્નપત્ર અને ઉત્તરવહીનું કોઈપણ કોરું પાનું અથવા તેનો કોરો ભાગ અચૂક છેકી નાખવો.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS**.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, any **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **GUJARATI (Gujarati script)**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો. *10×5=50*

(a) પ્રમાદધન મુજ સ્વામી સાચા
એ વણ જૂઠું સર્વ બીજું. 10

(b) ઊઠી ધાયા જાદવરાય રે, મોજાં નવ પહેર્યાં પાય રે,
પીતાંબર ભોમ ભરાય રે, જઈ રુકિમણી ઊંચું સાહે રે. 10

(c) તું ક્ષત્રિયાણી મટી માલણ થઈ છે તે
ક્ષત્રિયનો ધર્મ તને કયાંથી સાંભરે ! 10

(d) ભણી ભણીને ભેદ પાડે, અક્ષર તણી તે ખોટ
સિધ્ધાંત નાવે સમગમાં, બાંધી રહયા ખટકોટ. 10

(e) નહાના નહાના દંત બિનિ સુંદર મુખનું વાન
પુત્ર હસતું નહીં દીઠું કરાવતાં પયપાન. 10

Q2. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

(a) મધ્યકાલીન જ્ઞાનાશ્રયી કવિતાના ઉચ્ચ શિખર તરીકે 'અખેગીતા'ને મૂલવો. 20

(b) 'સરસ્વતીચંદ્ર ભાગ-૧'ની પાત્રસૃષ્ટિનો પરિચય કરાવો. 15

(c) 'ફાર્બસ વિરહ'ને કરુણપ્રશસ્તિ તરીકે તપાસો. 15

Q3. વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.

(a) ઋતુકાવ્ય અને શૃંગારકાવ્ય તરીકે 'વસંતવિલાસ'ની સમીક્ષાત્મક ચર્ચા કરો. 20

(b) 'રાઈનો પર્વત'નાં કથાનક અને વસ્તુસંકલના વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. 15

(c) 'ચંદ્ર ચંદાવતીની વારતા'ના મુખ્ય કથાઘટકો અને પાત્રસૃષ્ટિનો પરિચય કરાવો. 15

Q4. નીચેના પ્રશ્નોને કૃતિના મર્મ સંદર્ભે સમજાવો.

(a) 'સુદામા ચરિત્ર'ના સંદર્ભે પ્રેમાનંદની આખ્યાનકલાનો પરિચય કરાવો. 20

(b) 'મારી હકીકત'માં નર્મદનું ઊપસતું વ્યક્તિત્વ અને વિભિન્ન વ્યક્તિચિત્રો વિશે નોંધ લખો. 15

(c) 'પૂર્વાલાપ'માં ગ્રંથસ્થ 'વસંતવિજય' અને 'અતિજ્ઞાન' ખંડકાવ્યનો આસ્વાદ કરાવો. 15

SECTION B

Q5. નીચે દર્શાવેલ પાંચેય કૃતિ-અંશોનું સંદર્ભમૂલ્ય સમજાવો. *10×5=50*

(a) હું કોઈનો પ્રતિનિધિ નથી, માત્ર સમસ્ત ગુજરાતનો છું. *10*

(b) ગ્રીષ્મમાં મોગરા અને શિરીષની અત્યુક્તિ હવામાં સંભળાય છે. *10*

(c) ગાફના ધણીએ કુંવરને પેરામણીમાં ખસતા ગામ આપ્યુ છે. *10*

(d) શબ્દો જો બોલી શકતા હોત તો કવિને જરૂર કહેત કે કવિતા બનાવવાનું અમારું તે શું ગજું ? *10*

(e) મનના મોરલા ને મનનો મનખો એજ સાચો મનખો છે ! *10*

Q6. સદૃષ્ટાંત વિવરણાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'પાટણની પ્રભુતા'ને કેન્દ્રમાં રાખીને કનૈયાલાલ મુનશીની સર્જકપ્રતિભાનો પરિચય કરાવો. *20*

(b) 'ધ્વનિ'નાં કાવ્યોમાં ભાવવૈવિધ્ય અને અભિવ્યક્તિની અવનવી છટાઓ વિશે સદૃષ્ટાંત નોંધ લખો. *15*

(c) 'અશ્વત્થામા' નાટયકૃતિમાં પુરાકથાનો વિનિયોગ. *15*

Q7. નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'કાવ્યની શક્તિ'માં પ્રગટતી રા.વિ. પાઠકની વિવેચન પ્રતિભાનો પરિચય કરાવો. *20*

(b) 'જનાન્તિકે'ની નિબંધ સૃષ્ટિમાં આલેખાયેલા શૈશવ વિહાર, પ્રકૃતિરાગ અને સર્જનાત્મક ગદ્ય વિશે નોંધ લખો. *15*

(c) 'હિંદસ્વરાજ'માં સત્ય, સ્વરાજ અને સુધારાવિષયક ગાંધીજીના વિચારો નોંધો. *15*

Q8. સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

(a) 'સૌરાષ્ટ્રની રસધાર ભાગ-૧'માં વિલક્ષણ નારીસૃષ્ટિનો પરિચય કરાવો. *20*

(b) 'માનવીની ભવાઈ'માં પ્રણયકથા અને છપ્પનિયા દુકાળ ના થયેલા નિરુપણની ચર્ચા કરો. *15*

(c) 'સપ્તપદી'માં ગ્રંથસ્થ 'છિન્નભિન્ન છું' અને 'શોધ' કાવ્યનો આસ્વાદ કરાવો. *15*